

Huddinge kommun
barn-utbildning@huddinge.se

2018-12-21

1 (21)

Dnr-2018:7557

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Tomtbergaskolan i Huddinge kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Tomtbergaskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men lämnar framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Tomtbergaskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn intiterar och leder ett systematiskt jämställdhetsarbete för att säkerställa att skolan ger alla elever samma möjligheter oavsett könstillhörighet.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn säkerställer att undervisningens innehåll och arbetssätt anpassas till aktuell elevgrupp så att alla elever, oavsett hur långt de kommit i sin kunskapsutveckling, stimuleras och utmanas.

Trygghet och studiero

Utbildningen präglas i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn tillsammans med lärare och övrig personal på skolan utvecklar ett samlat arbete med att skapa och upprätthålla en lugn studiemiljö.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ger lärare förutsättningar att samverka med varandra för att kvalitetssäkra omdömen och betyg i syfte att öka dess likvärdighet.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 15 augusti 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till tonny.johansson@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, skolinspektionen@skolinspektiopen.se Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2018:7557) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling. 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skälen till bedömningen är att rektorn tillsammans med sin personal regelbundet följer upp kunskapsresultat, undervisningens kvalitet och värdegrundsarbete men att det i viss mån saknas en analys av resultaten i det systematiska kvalitetsarbetet. Granskningen visar vidare att rektorn har byggt sin organisation på ett sätt som stödjer utvecklingsarbetet, med skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag i fokus. Dock framgår det att rektorn inte bedriver ett systematiskt jämställdhetsarbete utan aktiviteter inom området är begränsade till enskilda medarbetares initiativ.

Rektorns analys av skolans resultat är inte tillräcklig

Granskningen visar att rektorn tillsammans med sin personal regelbundet och enligt tydliga rutiner följer upp skolans resultat men att den efterföljande analysen av resultaten inte är tillräcklig för att förklara vad som ligger bakom dessa resultat. De resultat som rektorn tillsammans med sin personal följer upp är såväl elevernas kunskapsresultat och undervisningens kvalitet som skolans värdegrundsarbete. Enligt rektorn följs undervisningen upp genom klassrumsbesök av biträdande rektorer eller av specialpedagog och rektorn får en regelbunden återkoppling. Vidare framgår det av intervjuer med representanter för elevhälsan, lärare och rektorn att det finns ett pågående värdegrundsarbete som integreras i undervisningen. Rektorn uppger att värdegrundsarbetet följs upp av trygghetsteamet, i vilket rektorn ingår, och att lärarna tar del av uppföljningen på arbetslagmötena genom teamet. Visserligen visar utredningen att skolan vidtagit vissa åtgärder utifrån vad som framkommit i analysen av uppföljningen kring värdegrundsarbetet; ett exempel på det är åtgärder kring konfliktlösning. Samtidigt är analysen av skolans arbete med studiero inte tillräcklig för

att kunna ligga till grund för ändamålsenliga åtgärder (detta beskrivs närmare under bedömningsområdet Trygghet och studiero).

Det framkommer vidare i granskningen att kunskapsresultat i samtliga ämnen och årskurser följs upp två gånger per läsår. I samband med uppföljningen utvärderar respektive arbetslag tidigare insatta åtgärder i undervisningen, analyserar resultaten samt lämnar förslag på utvecklingsåtgärder. Utifrån arbetslagens redovisningar identifierar rektorn skolans utvecklingsområden och beslutar om utvecklingsåtgärder. Som exempel kan nämnas att lärarna identifierat brister i elevers problemlösningssförmåga i matematik samt läsförståelse i svenska och att rektorn utifrån lärarnas analyser genomfört specifika kompetensutvecklingsinsatser inom ämnena matematik och svenska. Det framkommer även att rektorn fördelar resurser för att möta de behov som rektorns uppföljning visar. Ett exempel på det är att rektorn tillsatt två extra personal i en specifik klass för att främja tryggheten.

Granskningen visar samtidigt att rektorn inte i tillräcklig mån analyserar elevernas könsuppdelade kunskapsresultat. I skolans senaste dokumenterade systematiska kvalitetsarbete (2017-18) konstateras att det syns en tydlig skillnad mellan pojkars och flickors betyg i årskurs 6 de senaste åren. Vidare anges det att flickorna presterar bättre i de flesta ämnena och att dessa resultat ligger i linje med motsvarande skillnader på nationell nivå. Den nationella statistiken över kunskapsresultat (2017-18) bekräftar att pojkar på Tomtbergaskolan har ett lägre genomsnittligt betygspoäng än flickor i samtliga 16 redovisade ämnen. Men skillnaden mellan pojkars och flickors betygspoäng på Tomtbergaskolan är, enligt den nationella statistiken, större i nästan alla ämnen än motsvarande resultat i riket. Jämfört med snittet för pojkar i riket har pojkarna i årskurs 6 på Tomtbergaskolan även lägre betygspoäng i samtliga ämnen utom ett. Enligt intervjuer med representanter för elevhälsan, lärare och rektorn saknas det analyser av bakomliggande orsaker till skillnaderna mellan pojkars och flickors resultat.

Rektorn ger förutsättningar för lärarna att samverka

Granskningen visar att rektorn har skapat förutsättningar för kollegial samverkan. På skolan genomförs regelbundna arbetslagsmöten, där även representanter för elevhälsan ingår, och som respektive biträdande rektor leder. Områden som tas upp under mötena är bland annat undervisningens genomförande och uppföljning av kunskapsresultat. Det förekommer även att skolans resursteam, bestående av speciallärare och svenska som andraspråkslärare, deltar vid arbetslagsmötena för att följa upp hur arbetslagen arbetar med specifika insatser såsom läsutveckling. Vidare visar granskningen att rektorn har organiserat forum för gemensamma kollegiala

fortbildningsinsatser. På vilket sätt lärandet i kollegiet ger avtryck i undervisningen följs främst upp av skolans biträdande rektorer som ger en regelbunden återkoppling till rektorn.

Av genomförda intervjuer med elevhälsan och lärare framgår att rektorn skapat tydliga rutiner för hur skolan arbetar i olika avseenden, exempelvis för att följa upp och utreda frånvaro, kring utarbetandet av skolans ordningsregler eller likabehandlingsplan. Granskningen visar att rektorn har gett elevhälsan i uppdrag att introducera alla nyanställda i skolans arbets- och förhållningssätt, oavsett om lärarna är behöriga eller inte. Enligt representanter för elevhälsan omfattar introduktionen bland annat skolans rutiner och arbetet kring särskilt stöd. Rektorn uppger att det för närvarande finns två obehöriga lärare på skolan men att dessa kompetensutvecklas för att få behörighet.

Det saknas ett strategiskt jämställdhetsarbete på skolan

Skolinspektionens granskning visar att rektorns ledning av jämställdhetsarbete är begränsad då det saknas gemensamma strategier på skolan för att inkludera jämställdhetsfrågor i undervisningen och tillse att alla elever, oavsett kön, har likvärdiga förutsättningar för att nå så långt som möjligt i sin utveckling. Av intervjuer med lärare och representanter för elevhälsan framgår att det saknas ett systematiskt arbete på skolan för motverka könsmonster. Lärarna ger exempel på att de förra året arbetade med jämställdhetsfrågor utifrån behov som uppstått i en elevgrupp eller utifrån signaler från vårdnadshavare. Vidare ger lärarna uttryck för att de skulle behöva samtala prata mer om strategier för jämställdhetsarbete. Rektorn förlitar sig, enligt lärarna, på att de själva sköter jämställdhetsarbetet och rektorn har varken initierat eller följt upp lärarnas arbete inom jämställdhetsområdet. Av elevintervjuer framkommer att lärarna pratar om att pojkar och flickor är lika mycket värda men att frågor om jämställdhet sällan tas upp i undervisningen. Skolinspektionen har tagit del av skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling, men där finns inte något jämställdhetsarbete beskrivet. Av intervjun med rektorn framgår att skolan inte har konkretiserat hur arbetet med jämställdhet ska bedrivas utöver det som framgår av läroplanen. Rektorn säger att hon har diskuterat med lärare "att pojkar fungerar bättre när lärare arbetar mer formativt och med kortare pass som följs av en återkoppling". Av skolans systematiska kvalitetsarbete framkommer att det de två senaste läsåren har funnits betydande könsskillnader i kunskapsresultaten. Skolan har varken gjort någon analys kring skillnaderna eller genomfört några insatser för utjämna dessa.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn initierar och leder ett systematiskt jämställdhetsarbete för att säkerställa att skolan ger alla elever samma möjligheter oavsett könstillhörighet.

Granskningen visar att rektorn behöver utveckla jämställdhetsarbetet på skolan till att bli mera strategiskt och systematiskt. Vid tiden för kvalitetsgranskningen saknas ett systematiskt arbete för att säkerställa likvärdiga möjligheter för eleverna att lyckas i sitt lärande, oavsett kön. I den mån jämställdhetsperspektivet aktualiseras sker det på förekommen anledning på initiativ av lärare.

Av läroplanen framgår att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Det framgår vidare att hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Ett aktivt och planerat arbete för att motverka könsmonster är skolans bidrag till ett samhälle där människor inte begränsas av stereotypa uppfattningar av vad som är kvinnligt eller manligt.

Rektorn behöver därmed se till att lärarna beaktar jämställdhetsperspektivet vid planeringen och genomförandet av undervisningen och tar vara på de moment som ges inom ramen för kursplanens centrala innehåll att undervisa om jämställdhet. Även inom det systematiska kvalitetsarbetet behöver aspekter på jämställdhet uppmärksammas mera. Exempelvis bör könsmonster i exempelvis kunskapsresultat, anmälningar om kränkande behandling eller utifrån elevhälsans arbete med stödinsatser uppmärksammas och analyseras. I denna analys bör utbildningens organisering, innehåll och arbetssätt granskas utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Rektorn behöver också försäkra sig om slutsatser från analysen används för att vidta relevanta åtgärder i syfte att utjämna de identifierade könsskillnaderna.

Undervisning

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden 5. Kursplaner med kunskapskrav

Skälen till bedömningen är att undervisningen på skolan är varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd men att det skiljer sig mellan lärare hur pass strukturerad undervisningen är. Det varierar om syftet med lektionerna och arbetsmomenten tydliggörs för eleverna eller om elevernas ges möjligheter till att reflektera över det som skett under lektionen. Granskningen visar vidare att lärarna har positiva förväntningar och för en dialog med eleverna för att stärka deras självförtroende men att eleverna inte alltid har möjlighet att arbeta utifrån sin egen kunskapsnivå. Det framkommer även att eleverna ges ett visst utrymme för att reflektera över sitt eget lärande men att undervisningen på skolan främst genomförs utan elevers inflytande på undervisningens innehåll eller genomförande.

Undervisningen är varierad och präglas av ett aktivt lärarstöd

Granskningen visar att det på lektionerna finns variation i arbetssätt och arbetsformer samt att undervisningen präglas av ett aktivt lärarstöd. Av samtliga intervjuer och av lektionsobservationer framgår att det på lektionerna finns en balans mellan gemensamma genomgångar, samtal och diskussioner samt par-, grupp- och enskilt arbete. Elever och lärare ger exempel på en variation mellan teoretiska och praktiska uppgifter samt att läroböcker, digitala hjälpmedel och film växelvis används i undervisningen. Lärarna uppger att valet av arbetssätt och uppgifter beror på det aktuella arbetsområdet, "gruppdynamiken" eller vilken tid på dagen undervisningen bedrivs. De genomförda lektionsobservationerna visar att lärare regelbundet hjälper enskilda elever att komma igång med arbetet och stödjer eleverna så att de bibehåller sitt engagemang i uppgiften.

Undervisningens struktur varierar på skolan

Skolinspektionens granskning visar emellertid att det varierar i vilken mån undervisningen är strukturerad så att den innehåller en tydlig inledning, där syftet med lektionerna och arbetsmomenten tydliggörs, med ett sammanfattande avslut. Även om rektorn uppger att hon eftersträvar en tydlig struktur kring inledning, genomförande och avslut framkommer det i granskningen att strukturen inte fått genomslag i undervisningen. Enligt eleverna förklarar inte alla lärare syftet med det eleverna ska lära sig på lektionerna. Även representanter för elevhälsan och lärare uppger att det varierar om syftet och målet med lektionerna tydliggörs för eleverna. På majoriteten av lektionerna finns det emellertid en tydlig genomgång av lektionens innehåll, logiskt flöde av uppgifterna samt anpassade uppgifter efter avsatt tid. Observationerna visar dock att det är få lektioner som inleds med att syftet med lektionen och arbetsmomenten tydliggörs och avslutas med att lärare summerar och reflekterar tillsammans med eleverna över det som skett under lektionen, och återkopplar till syftet med lektionen.

Lärarna stärker elevernas självförtroende och motivation

Granskningen visar att lärarna på olika sätt arbetar med att stärka elevernas självförtroende och motivation. Lärarna uppger att de har höga förväntningar på eleverna men att det är viktigt att förväntningarna står i rimlig proportion till hur långt eleverna har kommit i sin kunskapsutveckling. Elever ger i intervjuer exempel på att lärare uppmuntrar dem och ger en positiv återkoppling på deras prestationer. Lärare beskriver att de stärker elevers självförtroende och motivation genom att bland annat uppmärksamma eleverna på vad de "faktiskt har lärt sig" och genom att variera undervisningen utifrån arbetsområdet, stämningen i gruppen och tid på dagen. Av genomförda observationer framgår att lärare uppmärksammar de elever som tappat engagemang och motiverar dem att komma igång. Skolinspektionen observerar även att det finns ett tillåtande klimat i klassrummen där eleverna uppmuntras att delta i diskussioner, svara och ställa frågor som är kopplade till undervisningen.

Elevernas delaktighet i undervisningen varierar

Granskningen visar att elevernas möjligheter att medverka i planeringen och utvärderingen av undervisningen varierar. Av elevintervjuerna framgår att eleverna överlag saknar inflytande på undervisningens innehåll och genomförande. Eleverna uppger att det är läraren som i de flesta ämnena bestämmer hur eleverna ska arbeta för att nå målen och att det saknas möjligheter att påverka det egna lärandet. Eleverna uppger dock att de i vissa ämnen efter genomförda lektioner samt i skolans enkäter ges möjligheter att utvärdera undervisningen. Eleverna ger även exempel på

hur lärarna ger eleverna tillfällen att reflektera över sitt lärande och möjligheter till att välja uppgifter att arbeta med. Även lärarna ger exempel där eleverna ges möjligheter till att påverka och utvärdera undervisningens innehåll. Enligt lärarna framgår det dock i skolans egna enkäter att resultaten kring elevinflytande är låga. Lärarna upplever att elevinflytande är en "svår punkt" att arbeta med. Rektorn har gett lärarna i uppdrag att arbeta med att utveckla elevinflytandet men arbetet har ännu inte påbörjats, enligt lärarna. Rektorn uppger att det finns en plan på skolan för elevernas delaktighet i undervisningen, men enligt rektorn förutsätter elevinflytande att det finns studiero i klassen och i de klasser där studieron brister på skolan är elevernas delaktighet antingen begränsad eller för stor.

Att det varierar om eleverna har möjlighet att ge synpunkter på undervisningen stöds även av de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomförde. Av de lektioner som observerades är det få där eleverna ges möjlighet att ge sina synpunkter på undervisningen. I Skolinspektionens enkät (hösten 2017) skattar eleverna i årskurs 5 på Tomtbergaskolan sina möjligheter att påverka på vilket sätt de ska arbeta med olika skoluppgifter till 6,0 på en 10-gradig skala. Detta resultat är en något lägre skattning jämfört med samtliga elever i årskurs 5 i riket, som deltog i denna enkätomgång.

Anpassning av undervisningen sker i viss grad

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen delvis är anpassad utifrån den enskilda elevens behov och förutsättningar. Av intervjuer med eleverna framkommer att de ofta får arbeta med likadana uppgifter på lektionerna trots att eleverna upplever att de behärskar dessa. En elev uppger exempelvis att hen upplever undervisningen som tråkig när hen behöver "vänta in" tills alla elever har förstått ett visst område. Intervjuer med lärare visar att lärarna har kommit olika långt i arbetet med att anpassa undervisningen till elevernas behov och förutsättningar. Vissa lärare säger att alla elever börjar arbeta utifrån en gemensam grund, men att eleverna sedan får uppgifter på olika nivåer. En lärare uttrycker att hen uppmanar eleverna till att motivera och tänka på djupet. Det finns dock lärare som uttrycker att det i vissa ämnen är lättare att anpassa undervisningen och att fördjupningsmaterial endast finns i några enskilda ämnen. Flera lärare uppger att de vill hitta ett sätt att utmana de elever som kommit längre i sin kunskapsutveckling men enligt lärarna finns det inte tillräckligt med planeringstid för att planera för anpassningar till elevers olika behov och förutsättningar.

I genomförda lektionsobservationer finns exempel på utmaningar men samtidigt framgår det att uppgifterna på flera av de observerade lektionerna är desamma för alla elever. Rektorn ger i intervju några exempel på hur undervisningen anpassas efter

elevernas förutsättningar. Enligt rektorn är den planeringstid som lärarna fått för att kunna planera för anpassningar i undervisningen tillräcklig, men att det beror på lärarnas "skicklighet" och erfarenhet i vilken grad undervisningen anpassas.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn säkerställer att undervisningens innehåll och arbetssätt anpassas till aktuell elevgrupp så att alla elever, oavsett hur långt de kommit i sin kunskapsutveckling, stimuleras och utmanas.

Granskningen visar att skolans arbete med att anpassa undervisningen utifrån den enskilda elevens behov och förutsättningar behöver utvecklas ytterligare. Även om granskningen visar att undervisningen i vissa delar genomförs så att den är anpassad efter olika individer och deras förutsättningar framkommer ändå ett behov av att ytterligare utveckla undervisningen så att den stimulerar och utmanar de elever som kommit längre i sin kunskapsutveckling.

Av skollagen framgår att alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. En undervisning där läraren utmanar eleverna med uppgifter och aktiviteter som utvecklar elevernas tänkande anses främja och stärka elevernas motivation och engagemang i undervisningen¹. Även Skolverket drar slutsatser att skolan behöver uppmuntra elever och främja elevernas motivation genom att låta dem arbeta med ett innehåll på en lämplig nivå så att eleverna ges möjlighet att nå längre i sitt lärande². Skolinspektionens granskning av stöd och stimulans i klassrummet lyfter fram vikten

¹ Nordenbo, S-E. m.fl. "Teacher competences and pupil achievement in pre-school and school.: A systematic review carried out for The Ministry of Education and Research." *Danish Clearinghouse for Educational research*. (2008). Sid 52f.

² Skolverket (2012), "Högpresterande elever, höga prestationer och undervisningen", Rapport 379, Stockholm: Fritzes, s. 9-10

av att elever bli utmanade och stimulerade utifrån sina egna behov. Elever som inte blir det riskerar att bli omotiverade, uttråkade och ibland stökiga³.

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärare med ledning av rektorn utvecklar undervisningen så att den blir stimulerande och utvecklande för alla elever i alla ämnen. Förslagsvis kan arbetet inledas med en inventering av vilka former för utmanande undervisning och uppgifter som en del lärare redan arbetar med. I utvecklingsarbetet bör lärarna överväga att utveckla uppgifter som kan fördjupas och genomföras utan att det finns ett "tak". Ett annat sätt att utmana eleverna är att erbjuda en större variation av uppgifter att välja mellan. Det är av betydelse att extra uppgifter för elever som snabbt blir klara är av fördjupande karaktär, snarare än upprepande.

Trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer följande: Utbildningen präglas i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skälen till bedömningen är att det inte i tillräcklig utsträckning finns ett samlat arbete för att skapa en studiero trots att studieron har varit skolans prioriterade utvecklingsområde under de senaste läsåren. Däremot finns det ett gemensamt och främjande arbete på skolan för att skapa trygghet.

Skolan har ett fungerande arbetssätt för att skapa trygghet

Granskningen visar att det på skolan bedrivs ett medvetet arbete för att alla elever ska känna sig trygga. En central roll i trygghetsarbetet har skolans trygghetsteam där rektorn och elevhälsan ingår. Av den dokumentation som Skolinspektionen har tagit

³ Skolinspektionen (2014), "Stöd och stimulans i klassrummet – Rätten att utvecklas så långt som möjligt", Stockholm: Skolinspektionen.

del av och av genomförda intervjuer framgår att skolan regelbundet följer upp elevernas upplevelser av trygghet, dels genom Huddinge kommuns elevenkät och dels genom en förenklad enkät till de yngre eleverna. Av utredningen framgår att det genomförs en analys av resultaten och att beslut om utvecklingsåtgärder grundar sig på de orsaker som ligger bakom resultaten från trygghetsmätningarna. Skolan har vidtagit specifika åtgärder kring raster, toaletter och omklädningsrum för att främja tryggheten. Samtliga intervjuade elever framför även att de känner sig trygga på skolan.

Vidare visar granskningen att skolan bedriver ett målinriktat arbete för att motverka kränkningar. Eleverna beskriver att alla klasser träffar skolans trygghetsteam som bland annat pratar om vad man som elev ska göra om man upplever att man blivit kränkt. Enligt representanter för elevhälsan är ett av uppdragen för trygghetsteamet att en gång per vecka följa upp samtliga incidentrapporter, identifiera frekvensen kring enskilda ärenden och i förekommande fall ta kontakt med berörda elever.

Lärarna ger också exempel på hur rektorn fördelar resurser utifrån specifika elevärenden för att främja trygghet. Exempel på det är att rektorn tillsatt två extra personal i en specifik klass för att öka tryggheten eller att kuratorn utifrån behov genomfört individuella samtal med samtliga elever i en specifik årskurs.

Skolan saknar ett samlat arbete med att skapa studiero

Granskningen visar att det görs flera punktinsatser för att skapa och upprätthålla studiero i undervisningen men det saknas ett samlat förebyggande arbete för att tillförsäkra eleverna en lugn studiemiljö. Av intervjuerna framgår att studieron över tid har varit ett identifierat utvecklingsområde på skolan men granskningen visar att det saknas analys av orsakerna bakom de ordningsproblem som förekommit på skolan. Enligt de intervjuade lärarna får det konsekvensen att studieron inte har förbättrats. I skolans två senaste dokumenterade systematiska kvalitetsarbeten (2016-17, 2017-18) anges samma åtgärd för att främja studiero; att regelbunden uppföljning av studieron ska göras. Lärarna berättar också att studiero följs upp varje månad med hjälp av en elevenkät men det är otydligt för lärarna hur resultatet från uppföljningen används. Lärare beskriver att enkätresultaten skickas till elevrådet, där rektor medverkar, och att "tanken är" att resultat från diskussioner med elevråden kommer tillbaka till klasserna, men enligt läraren har det inte fungerat på det viset. Både lärare och representanter för elevhälsan ger exempel på insatser som genomförs kring enskilda elever eller i respektive klasser. Samtidigt konstaterar de intervjuade att det i arbetet med studiero saknas en gemensam strategi för hela skolan.

Enligt rektorn finns det några klasser på skolan där de har identifierat behov av insatser kring studieron och att elevhälsan påbörjat diskussioner kring relevanta åtgärder. Rektorn uppger visserligen att studiero har varit ett prioriterat område på skolan "sedan tre – fyra år" men att skolan saknar en gemensam strategi i arbetet för att främja studieron. Flera elever uppger i intervjuer att studieron inte är tillfredställande och att den har blivit sämre jämfört med föregående läsår. Eleverna beskriver vidare att studieron är lärarberoende och att lärarna inte alltid klarar av att hantera oro i klasserna.

Att studieron varierar bekräftas i samtliga intervjuer och även i skolans senaste systematiska kvalitetsarbete där det bland annat framgår att 47 procent av eleverna i en årskurs uppger att de inte kan arbeta på lektionerna utan att blir störda. Av Skolinspektionens enkäter som genomförts under 2015 och 2017 bland elever i årskurs 5 framkommer att elevernas upplevelser av studieron har förändrats negativt och enligt den enkät som genomfördes hösten 2017 är det samlade indexet för studiero 5,7 av 10.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn tillsammans med lärare och övrig personal på skolan utvecklar ett samlat arbete med att skapa och upprätthålla en lugn studiemiljö.

Av Skolinspektionens granskning framgår att skolan behöver utveckla ett gemensamt förhållningsätt i arbete med att skapa och upprätthålla studiero. Trots att studiero har varit ett prioriterat område under de senaste åren visar granskningen att det saknas en samlad strategi på skolan för arbetet. Även om det genomförs vissa insatser för att återupprätta studiero i de klasser där ordningsproblem har identifierats ges det få exempel på hur skolan arbetar förebyggande för att främja studiero.

Av skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. Ett genomgående resultat i Skolinspektionens granskning om skolans arbete med studiero är att elevgruppen inte är den avgörande faktorn för om lektionen präglas av studiero eller inte. Granskningen lyfter fram betydelsen av ett tydligt ledarskap i klassrummet och tydliga lektionsstrukturer. Av granskningen framkommer också att det är viktigt att skolans arbete för att främja och upprätthålla studiero utgår från elevernas upplevelse av undervisningen. Skolans arbete för att skapa studiero behöver därför omfatta undervisningens kvalitet, lärares ledarskap och bemötande såväl som lärares upprätthållande av ordningsregler. Lärarnas förutsättningar att skapa studiero

påverkas av hur rektorn leder och utvecklar andra processer på skolan. Det är viktigt att lärare och rektorn tillsammans analyserar och söker orsakerna till bristande studiero. Rektorn ansvar innebär att utifrån en systematisk uppföljning vidta åtgärder för att förbättra studieron genom ett samlat och gemensamt arbete på skolan⁴. Rektorn behöver säkerställa att skolans processer, rutiner och överenskommelser är tydliga för lärarna⁵.

Skolans pågående arbete med studiero behöver systematiseras under ledning av rektorn. Enligt Skolinspektionen behöver rektorn tydliggöra hur den systematiska uppföljning av studiero som genomförs på skolan tas om hand. Elevernas och personalens medverkan i analysen av resultaten bör beaktas och förtydligas. Det är även viktigt att en analys av bakomliggande orsaker till den bristande studieron genomförs i förhållande till den undervisning eleverna får samt till lärares pedagogiska ledarskap och bemötande. För att åstadkomma en samsyn i arbetet behöver skolans personal ges förutsättningar för att diskutera och enas om vad som kännetecknar en god studiemiljö samt vilka gemensamma strategier som all personal på skolan ska använda i detta arbete.

Bedömning och betygssättning

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

Skälen till bedömningen är att rektorn gör en begränsad analys av identifierade avvikelser i omdömen och betyg och att bedömning inte är en integrerad del i det kollegiala lärandet som sker mellan lärarna på skolan.

Rektor gör en begränsad analys av avvikelser i omdömen och betyg

Granskningen visar att rektorn uppmärksammar vissa avvikelser i lärarnas omdömen och betyg men att avvikelserna inte i tillräcklig utsträckning analyseras. Rektorn uppger att det över tid har funnits avvikelser i bedömningen av elevers kunskaper mellan stadierna på skolan. Enligt rektorn framför lärarna på mottagande stadie att

⁴ Skolinspektionen (2016), "Skolans arbete med att säkerställa studiero", Stockholm: Skolinspektionen, s. 4-7

⁵ Ibid, s. 13

det beror på att eleverna saknar "nödvändiga kunskaper" när de kommer till årskurs 4. Av intervjuer med lärarna framkommer vidare att lärare sätter ett lägre betyg vid höstterminens slut för att inte behöva sänka betyget under vårterminen. Rektorn bekräftar att hon är medveten att lärarna resonerar på det sättet och uppger att även om rektorn uppmanat lärarna om detta kommer diskussionen upp att "det görs varje år". Av intervju med rektorn framgår också att det inte har gjorts någon analys av eventuella orsaker till diskrepanser i bedömningarna. Inte heller skillnader i betyg mellan flickor och pojkar i årskurs 6 som har funnits på skolan över tid har analyserats ur ett likvärdighetsperspektiv. Av Skolverkets nationella statistik framgår dock att relationen mellan nationella prov och betyg i årskurs 6 för läsåret 2016-17 är betydligt högre på Tomtbergaskolan jämfört med skolor i Huddinge kommun och men också jämfört med riket. I ämnet matematik är andelen elever på Tomtbergaskolan med högre betyg jämfört provbetyget 40 procent. Motsvarande andel i Huddinges alla grundskolor är 22 procent och i riket 25 procent. I ämnet engelska är andelen högre betyg 23 procent på Tomtbergaskolan där motsvarande andel i Huddinge är 5 procent och i riket 6 procent. Rektorn uppger att skillnaden inte är något som har uppmärksamats på skolan. Enligt lärarna är inte bedömning och betygssättning något som rektorn följer upp, eller som tas upp på medarbetarsamtalen.

Rektorn ger lärarna vissa förutsättningar för att kunna samverka med varandra vid bedömning och betygssättning

Granskningen visar att de förutsättningar som rektorn ger lärarna för att kunna samverka i kvalitetssäkringen av sina omdömen och betyg inte är tillräckliga. Lärarna uppger att de får möjligheter att diskutera bedömningar på bland annat de centrala konferenserna som Huddinge kommun arrangerar två gånger per läsår. Enligt lärarna är det forumet främst lämpat för vissa ämnen. Rektorn bekräftar att det centrala forumet för bedömning och betygssättning främst uppskattas av lärare som saknar ämneskollegor på skolan. Rektor uppger vidare att det även finns centralt arrangerade "program" för nyanställda lärare vilket har varit ett bra stöd för dem vid bedömning. Vidare beskriver rektorn att lärarna bland annat använder sig av Skolverkets bedömningsstöd samt att förstelärare diskuterar bedömning med lärarna två gånger per termin. Lärarna bekräftar att de använder sig av bedömningsstöd och matriser via huvudmannens intranät, men de uppger samtidigt att det saknas forum för regelbunden samverkan gällande bedömningsfrågor. Enligt lärarna är bedömningar och betygssättning något som görs individuellt. Det görs inte heller sambedömningar av nationella prov, men enligt lärarna tar lärarna vid behov på egna initiativ stöd av kollegor. Lärarna säger även att det är upp till dem själva att söka fortbildning avseende betyg och bedömning.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

- Att rektorn ger lärare förutsättningar att samverka med varandra för att kvalitetssäkra omdömen och betyg i syfte att öka dess likvärdighet.

Av Skolinspektionens granskning framgår att rektorn behöver tillse att lärarna ges förutsättningar för att arbeta mer strukturerat med likvärdigheten i bedömningar. Granskningen visar att rektor ger vissa men inte tillräckliga förutsättningar för att lärarna regelbundet ska kunna samverka med varandra när de gör sina bedömningar av elevernas måluppfyllelse i samtliga ämnen och årskurser.

Enligt skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med lag och andra författningar samt att eleverna ska informeras om de grunder som tillämpas vid betygssättningen. Av Skolverkets allmänna råd "Betyg och betygssättning"⁶ framkommer att rektorn har en betydelsefull roll för att underlätta lärares arbete med rättvisande och likvärdiga betyg. Det innebär att se till att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevernas kunskaper vid betygssättningen, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer. Det kan även innebära att skolenheten enas om former för dokumentation. Vid behov kan huvudmannen behöva bistå med att organisera arbetet mellan skolenheter, exempelvis om lärae saknar ämneskollegor inom skolenheten. Det kan ske genom att skapa mötesplatser, såväl fysiska som digitala⁶.

Rektorn behöver se till att alla lärare använder olika metoder för att säkra likvärdigheten i sina bedömningar samt att det på skolan sker regelbundna och

⁶ Skolverket (2018). Betyg och betygssättning, Skolverkets allmänna råd, Stockholm: Skolverkets publikationsservice, ss. 22-23.

strukturerade diskussioner kring bedömningar. I sin strävan efter en likvärdig och rättvis bedömning av elevernas kunskaper bör lärare i högre grad än i dagsläget använda olika verktyg som främjar likvärdighet, exempelvis sambedömning av prov och elevarbeten eller avidentifierade prov. Vid granskningen framkommer därutöver att lärarna saknar ett effektivt samarbete med kollegor vad gäller bedömning och betygsättning. Skolinspektionen anser att ett sådant organiserat samarbete skulle kunna höja likvärdigheten i lärarnas bedömning och betygssättning. Av de allmänna råden framkommer att det förmodligen aldrig kan formuleras kunskapskrav som är så precisa att de på egen hand kan garantera likvärdigheten. Lärares samsyn har därför en stor betydelse för arbetet med rättvisande och likvärdiga betyg.

På Skolinspektionens vägnar

X Mårten Petersson

Beslutsfattare
Signerat av: Mårten Petersson

X Tonny Johansson

Föredragande
Signerat av: Tonny Johansson

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 9 lektionsobservationer
- 2 gruppintervjuer med elever
- 2 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 3 oktober 2018 och den 4 oktober 2018. Besöket genomfördes av Tonny Johansson, Renata Grelak och Veronica Bjurulf.

Tomtbergaskolan är en kommunal skola i Huddinge kommun. Tomtbergaskolans verksamhet omfattar förskoleklass, grundskola årskurserna 1-6 samt fritidshem. Vid tiden för granskningsbesöket gick drygt 450 elever på grundskolan.

.